

Nr 21.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 13 januari 1923.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt i punkterna 1:o—8:o.

GUSTAF.

Sven Linders.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 januari 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Linders anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar, vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anföra härom följande:

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 17 häft. (Nr 21.)

1:o.

[1.]
 Ålsta nr 1
 och 2 i Söder-
 manlands län.

Såsom ägare till förra landssekreterarbostället $\frac{1}{2}$ mantal Ålsta nr 1 och förra landskamrerarbostället $\frac{1}{2}$ mantal Ålsta nr 2 i S:t Nikolai socken av Södermanlands län äger Kungl. Maj:t och kronan andel i det under nämnda hemman samt hemmanen $\frac{1}{2}$ mantal Skavsta nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Skavsta nr 2 i samma socken hörande vakanta båtsmanstorpet till roten nr 24 vid Södermanlands andra båtsmanskompani.

Torpet är beläget omkring 8 kilometer från Nyköping. Av en av vice kommissionslantmätaren Johan W. Ström den 11 december 1909 upprättad karta med beskrivning jämte övriga handlingar i ärendet inhämtas angående torpet följande.

Arealen utgör 11.308 hektar, därav 3.326 hektar tomt och åker, 7.895 hektar avrösningsjord och 0.087 hektar impediment. Torpet är å kartan utmärkt med ägofigurerna nr 62—74. Av dessa ägofigurer bestå nr 62 och 64, om tillhoppa 7.51 hektar, av skogsmark; nr 63, om 0.07 hektar, utgöres av en skogsväg; samtliga dessa ägofigurer om tillhoppa 7.58 hektar äro genom en väg skilda från torpets inägoområde. Detta, betecknat med nr 65—74, innehåller i sin helhet 3.728 hektar, därav tomt och åker 3.326 hektar samt beteslindor, bergbacke och utfartsväg tillsammans 0.402 hektar.

Åkerjorden är av ålder hopdikad med och tillagd åkerjorden till den angränsande egendomen Lund, vars ägare ända från vakanssättningen en lång följd av år brukat torpet.

Skogsmarken bildar ett långsträckt, tresidigt ägoområde, begränsat å kortsidan av torpets inägoområde, på ena långsidan av hemmanet Lunds ägor, samt å andra långsidan av landsvägen. På andra sidan landsvägen tillstöter Jönåkers häradsallmänning.

Byggnaderna å torpet utgöras av en kroppåsstuga med ett rum samt ett fallfärdigt uthus, båda ej ägande annat än bränsle- och tegelvärde.

Från tiden för torpets vakanssättning den 24 oktober 1887 till den 14 mars 1922 har torpet icke utarrenderats eller på annat sätt disponerats för delägarnas i torpet gemensamma räkning. Från sistnämnda dag till den 14 mars 1923 är kronans andel i torpet utarrenderad till ägaren av hemmanet Skavsta Gunnar Blomqvist mot ett arrende av 50 kronor.

Styrelsen för Jönåkers häradsallmänning, vilkas delägare genom köp av visst mantal av hemmanen Skavsta blivit ägare av dessas andel i torpets förenämnda *skogsmarksområde* om 7.58 hektar, anhöll i skrivelse den 16 december 1911 till Kungl. Maj:t att få inköpa kronans andel i samma skogsmark. Under ärendets handläggning gjorde E. W. Karnell såsom ägare till visst annat mantal av hemmanen Skavsta

anspråk på äganderätten till torpets hela *inägojord*. Det upplystes, att inägojorden sedan lång tid disponerats av ägarna till dessa hemman. Genom av lantmäteristyrelsen och kammarkollegium i ärendet gjorda utredningar ådagalades, att kronan äger hälften av såväl skogsmarken som inägojorden. Sedan kammarkollegium uttalat, att frågan om disposition av kronans andel i skogsmarken ej borde avgöras, förrän frågan om kronans rätt till andel i inägojorden jämväl blivit klar, fann Kungl. Maj:t den 29 juni 1917 ärendet ej föranleda annan Kungl. Maj:ts åtgärd än att handlingarna i ärendet överlämnades till domänstyrelsen för bevakande av kronans rätt med avseende å torpets inägojord.

Domänstyrelsen instämde därefter till vederbörande häradsrätt godsägaren Gunnar Blomqvist å Lund såsom dåmera ägare till sistnämnda delar av hemmanen Skavsta med yrkande att kronan såsom ägare av hemmanen Ålsta måtte förklaras framför Blomqvist vara rätt ägare till hälften av båtsmanstorpets inägojord. Jämlikt en den 29 augusti 1921 meddelad, lagakraftvunnen dom fastställde häradsrätten en mellan Blomqvist och kronan träffad förlikning, enligt vilken kronan av Blomqvist tillerkändes hälften av torpets inägojord.

Under det denna rättegång pågick, inkom Blomqvist till domänstyrelsen med en skrivelse, i vilken han erbjöd sig att betala 1,500 kronor för den del av torpet, som kronan ansåg sig vara ägare till. I detta belopp skulle jämväl vara inberäknat tio års arrende av jorden. Därjämte förklarade sig Blomqvist önska lösa även skogsmarken till torpet samtidigt med den övriga jorden för att få tillräckligt med husbehovsvirke för gården. I händelse av avslag härå ifrågasatte han, att skogsmarken skulle försäljas på offentlig auktion.

Sedermera har vederbörande domänintendent med biträde av uppskattningsmän den 11 februari 1922 förrättat *arrende- och saluvärdering* av båtsmanstorpets. Härvid har hela torpets saluvärde uppskattats sålunda:

	Kronor.
3.326 hektar tomter och åker à 500 kronor	1,663:—
7.895 » avrösningsjord à 50 »	394: 75
Växande skog enligt av jägmästaren i Nyköpings revir gjord värdering	4,393:—
0.087 impediment	—:—
	tillhopa 6,450: 75

eller i avrundat belopp 6,500 kronor.

Jägmästarens värdering avser allenast den förut omförmälda genom en väg från inägoområdet skilda skogsmarken om 7.51 hektar. Med samma hektarvärde, som intagits i uppskattningsmännens värdering eller 50 kronor, har han således kommit till allenast 375 kronor

50 öre eller för mark och växande skog tillsammans 4,768 kronor 50 öre, avrundat till 4,770 kronor.

Arrendevärdet har av uppskattningsmännen upptagits till 99 kronor 78 öre eller för kronans andel i jämnt tal 50 kronor för år.

Uppskattningsmännen hava förklarat, att torpet vore alldeles olämpligt att uppdelas i två delar och icke ens med nuvarande område i dess helhet kunde med fördel anpassas till eget hem såsom varande för litet och osjälvständigt som eget jordbruk och dessutom för dyrt att bebygga. Uppskattningsmännen hava fördenskull föreslagit, att kronans andel måtte försälas till Blomqvist, varigenom den bästa skötseln kunde förväntas.

Länsstyrelsen har icke haft något att erinra mot uppskattningsmännens yttrande och förslag.

Överjägmästaren i Östra distriktet har i utlåtande anfört.

Torpet vore nästan idealiskt för bildande av en självständig småbrukarlägenhet. Arealen 3.33 hektar åker- och tomtjord vore av god beskaffenhet samt 7.89 hektar skogs- och hagmark syntes vara alldeles lagom för en dylik lägenhet. Den enda olägenhet, som vidlåde torpet, vore områdets långsträckta figur, som orsakade ett ganska drygt hägnadsbesvär, därest betet å utmarken skulle utnyttjas. Torpets byggnader vore odugliga och nybyggnad av såväl bonings- som uthus vore nödvändig, vartill emellertid funnes fullt tillräckligt med skog å torpet. För skogsväsendet vore det ingen fördel att komma i odelad besittning av torpet, då dettas ägor vore alldeles isolerade från såväl i kronans ägo behållna Ålsta utmark som från övriga kronans marker, men torpet kunde med fördel införlivas med den intill liggande häradsallmänningen. I varje fall syntes det riktigast, att torpet försälldes å offentlig auktion med fri och öppen tävlan för dem, som kunde önska komma i besittning därav

Jönäkers häradsallmänningss styrelse har därefter på given anledning meddelat, att allmänningen vore villig inköpa kronans andel av skogsmark och skog till torpet för en köpeskilling av 2,385 kronor eller alltså hälften av det belopp, 4,770 kronor, vartill jägmästaren uppskattat skogsområdet.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 28 juli 1922 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört.

Domänstyrelsen hade icke något att erinra mot en försäljning av kronans andel i torpets skogsmark till Jönäkers häradsallmänningssdelägare för det av jägmästaren uppskattade priset, 2,385 kronor. Vad inägorna till torpet beträffade ägdes hälften av denna mark av förenämnde Blomqvist, och syntes det därför vara lämpligt, att kronans andel i denna mark hembjödes honom. Då Blomqvist erbjudit sig att för sistnämnda andel erlægga en köpeskilling av 1,500 kronor, varav 500 kronor motsvarade 10 års arrendeavgift för bruket av andelen, finge styrelsen föreslå en köpeskilling för kronans andel å inägorna av 1,000 kronor. Det uppskattade saluvärdet å kronans andel i torpet utgjorde 3,250 kronor, som således med 185 kronor understege sammanlagda beloppet av de av styrelsen föreslagna köpeskillingarna.

I ärendet har sedermera upplysts, att till länsstyrelsen i arrendeavgift för kronans andel av inägojorden betalats av Blomqvist för tiden 14 mars 1915—14 mars 1922 350 kronor och av förenämnde Karnell för tiden 14 mars 1912—14 mars 1915 150 kronor.

Det synes mig lämpligt, att kronans andel i torpet försäljes.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till äganderättsförhållandena i avseende å återstående andelar torde en försäljning till eget hem, om än önskvärd, icke kunna komma till stånd.

Som Jönåkers härads allmäningsdelägare äga vad kronan ej tillhör av förutnämnda skogsmarksområde bestående av ägofigurerna nr 62—64 om 7.58 hektar, som gränsar till häradsallmanningen, anser jag i likhet med domänstyrelsen, att kronans andel i detta område bör försäljas till allmäningsdelägarna. Mot den erbjudna köpeskillingen 2,385 kronor har jag intet att erinra.

Vad angår kronans andel i torpets återstående område, omfattande ägofigurerna nr 65—74 om 3.728 hektar, torde densamma lämpligen böra försäljas till torpets nuvarande arrendator, Blomqvist, som i egenskap av ägare till hemmanen Skavsta jämväl är ägare till återstående andel i detta område. Mot det av honom erbjudna priset 1,000 kronor har jag ej heller något att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronans andelar i det under hemmanen Ålsta nr 1 och 2 samt Skavsta nr 1 och 2 i S:t Nikolai socken av Södermanlands län hörande vakanta båtsmanstorpet till roten nr 24 vid Södermanlands andra båtsmanskompani må försäljas, andelen i den å vice kommissionslantmätaren Ströms, ärendet bifogade karta med nr 62—64 betecknade skogsmarken till Jönåkers häradsallmäningsdelägare mot en köpeskilling av 2,385 kronor och andelen i de med ägofigurerna nr 65—74 å samma karta utmärkta inägor till Gunnar Blomqvist mot en köpeskilling av 1,000 kronor, båda köpeskillingarna att betalas senast vid tillträdet samt under villkor i fråga om vardera försäljningen, att köpare ensam vidkännes kostnaderna för alla med lagfart å fånget förenade utgifter.

2:o.

[2.] Kronoegendomen 1 mantal Edsberga nr 4 i Landeryds socken av Östergötlands län är utarrenderad till den 14 mars 1925 mot ett årligt arrende av 1,070 kronor.

Edsberga
nr 4 i
Östergötlands
län.

Under 1922 har å egendomen hållits uppskattningsförrättning. Av instrumentet häröver med därtill hörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Fr. Jonsson 1921 upprättad karta över egendomen med tillhörande beskrivningar, inhämtas bland annat följande.

Ifrågavarande egendom är belägen 3 kilometer från Hjulsbro järnvägsstation och 9 kilometer från staden Linköping samt innehåller en areal av 93.7230 hektar, därav 40.1330 hektar tomt och åker, 0.0420 hektar äng och odlingsmark, 52.2030 hektar avrösningsjord samt 1.3450 hektar impediment.

Å egendomen finnes en lägenhet, benämnd Karlberg, bebyggd med hus tillhöriga lägenhetens innehavare Henning Hultgren.

Uppskattningsmännen hava för beredande av eget hem föreslagit denna lägenhet till avsöndring. Lägenheten, som är belägen i ett hörn av ägoområdet, är å förberörda karta utmärkt med ägofigurerna nr 4, 6—9 samt del av nr 3 och 5 med en areal av 1.0680 hektar, därav 0.9620 hektar tomt och åker, 0.1050 hektar avrösningsjord samt 0.0010 hektar impediment. Saluvärdet å lägenheten har av uppskattningsmännen beräknats till 975 kronor, och hava uppskattningsmännen hemställt, att densamma måtte hembjudas bemälda Hultgren.

Länsstyrelsen, överjägmästaren i Östra distriktet samt domänstyrelsen hava ej haft något att erinra mot uppskattningsmännens föresvarande förslag.

Departements-
chefen.

På grund av vad i ärendet förekommit tillstyrker jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lägenheten Karlberg må med ovan angivet område från kronoegendomen 1 mantal Edsberga nr 4 i Landeryds socken av Östergötlands län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egna hemslägenheter från kronoegendomar.

3:o.

[3.]
Hornsö krono-
park i Kalmar
län.

Sedan Kungl. Maj:t den 9 april 1920 funnit en ansökning från stenarbetaren Karl Gustaf Berg, Herrstorp, Långemåla, att för utvidgning av en honom tillhörig mindre lägenhet få köpa vissa kronoparken

Hornsö i Kalmar län tillhöriga områden icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd, har Berg förnyat sin framställning och därvid, under framhållande att skälet för Kungl. Maj:ts beslut torde hava legat däri, att kronan, såsom av den i ärendet förut åvägabragta utredningen framgått, icke otvetydigt vore ägare till allt det han önskade förvärva, anhållit få köpa åtminstone de områden, som kronan utan tvekan vore ägare till.

Domänstyrelsen har upplyst, att de områden, Berg önskade köpa, i huvudsak utgjordes av ängsmarker, till en mindre del av betes- eller skogsmark, samt vore belägna invid och på östra sidan av Alsterån och skildes från kronoparken Hornsö, dit de hörde, av samma å. De tillhörde, möjligen med undantag av tre till ytvidden mycket obetydliga ägoområden, Älmhults by i Långemåla socken av Kalmar län, i vilken by kronan under åren 1903—1908 genom köp förvärvat åtskilliga hemmansdelar, som nu inginge i nämnda kronopark. Områdena, som vore obebyggda och för ett år i sänder upplätes till slätter och bete, behövdes icke för kronoparkens skötsel och kunde utan någon som helst olägenhet försäljas.

Områdena äro utmärkta å en i ärendet företedd kopia av karta över Handbörds härads allmänning, författad 1854 och med gränserna reglerade 1858.

Enligt lantmäteristyrelsens utredning i det tidigare ärendet skulle en del av de avsedda områdena kunna avskiljas såsom avsöndringar från vissa kronoegendomar, nämligen

1) från $\frac{1}{16}$ mantal Älmhult nr 4 litt. B de å förenämnda karta med 435—439 och 441—443 betecknade ägofigurer, jämte därinom liggande bäck, om tillhoppa 5 hektar;

2) från $\frac{1}{16}$ mantal Älmhult nr 4 litt. A ägofigurerna 440 samt 454—av 456 om 1.56 hektar;

3) från samfälld mark (f. d. soldattorp) till $\frac{32}{125}$ mantal Älmhult nr 1 litt. Ad, $\frac{241}{1000}$ mantal Älmhult nr 2 litt. Bb och $\frac{203}{1000}$ mantal Älmhult nr 3 litt. Cd ägofigurerna av 456, 456 a, 458—av 462, av 468, av 470 och av 473 om 2.12 hektar;

4) från sistnämnda hemmansdel ägofigurerna av 470, av 473 samt 475, 475 a, 477, 479—481, av 494 a och 496 om 3.52 hektar.

Ansökningen avser vidare

5) ägande- och dispositionsrätten till kronans andel för $\frac{241}{1000}$ mantal litt. Bb av hemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Älmhult nr 2 i kronolägenheten Ekholmen nr 1, bestående av ägofigurerna 476 och av 478 om 1.8665 hektar;

6) kronans andel för $\frac{35}{125}$ mantal Älmhult nr 1 litt. Ad i ägofiguren 443 a om 2.5 kappland; och

7) kronans andel för $\frac{32}{125}$ mantal Älmhult nr 1 litt. Ad i ägofigurerna 482 och 497.

Sökanden har framhållit, att därest av formella skäl upplåtelse ej kunde ske av kronans ideella andelar i de under 6) och 7) omnämnda små och obetydliga områden, sökanden avstode från ansökningen i denna del.

Lantmäteristyrelsen hade i ett utlåtande i det tidigare ärendet anfört bl. a. följande.

De med 443 a, 482 och 497 betecknade ägofigurerna måste anses tillhöra Handbörds gamla kronopark och kunde alltså icke säljas utan riksdagens medgivande.

Den del av det sydligaste av de av Berg sökta områdena, som betecknats med figurerna 476 och 478, vore en självständig fastighet, kronolägenheten Ekholmen nr 1, som ej ingått i skifte eller ägostyckning och därför borde upplåtas genom försäljning i vanlig ordning med den rätt kronan till densamma ägde. Kronan vore otvivelaktigt ägare av lägenheten och kunde alltså försälja densamma. Dispositions- eller nyttjanderätten till lägenheten hade däremot lytt till frälsehemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Älmhult nr 2. Detta hemman hade genom ägostyckning 1908 delats i två delar, nämligen $\frac{259}{1000}$ mantal litt. Ba, som fortfarande vore i enskild ägo, samt $\frac{241}{1000}$ mantal litt. Bb, som inköpts av kronan.

Enligt lantmäteristyrelsens mening hade vid ägostyckningen ej avsetts, att ägaren av $\frac{259}{1000}$ mantal litt. Ba skulle på grund av sålunda erhållen del i hemmanets mantal vinna motsvarande andel i den till hela hemmanet lydande, men i ägostyckningen ej ingående dispositionsrätten till kronolägenheten Ekholmen nr 1. Då tvist härom dock möjligen kunde uppstå, borde vid eventuell försäljning av Ekholmen nr 1 från kronans sida förbehåll göras, att kronan ej ansvarade för åtkomsten av större del av dispositionsrätten till denna lägenhet, än som svarade mot kronans ägande $\frac{241}{1000}$ mantal av Älmhult nr 2 litt. Bb.

Lantmäteristyrelsen, ånyo hörd med anledning av den nya ansökningen, har icke haft något att vidare tillägga.

Kammarkollegium hade i utlåtande i det tidigare ärendet anfört.

De tre små områden, som betecknats med nr 443 a, 482 och 497, måste — försåvitt de ännu tillhörde sina förutvarande stamlägenheter och icke genom lagligt ägoutbyte förlagts till andra fastigheter mot ersättning i annan mark — vara att anse såsom oskiftad mark till respektive hemman. Kronan torde alltså på sin höjd kunna försälja den på kronans andel i respektive hemman belöpande delen av nyssnämnda ägofigurer. Vidkommande lägenheten Ekholmen nr 1 följde enligt kollegii mening besittningsrätten till lägenheten ännu hemmanet Älmhult nr 2 och dess olika delar i proportion till dessas mantal. Vid sådant förhållande borde kronan, som ägde allenast $\frac{241}{1000}$ mantal av nyssberörda hemman om $\frac{1}{2}$ mantal, vara innehavare av besittningsrätten till allenast $\frac{241}{500}$ av lägenheten samt förty kunna till sökanden av samma lägenhet försälja ägande- och dispositionsrätten till allenast sagda del.

Domänstyrelsen, som i fråga om försäljning av de av Berg ånyo omsökta områdena tillförene avgivit utlåtanden, har med anledning av den nya ansökningen anfört i utlåtande den 11 augusti 1921 följande.

Styrelsen ansåge fortfarande, att områdena, såsom för kronan obehövliga, borde säljas samt att Bergs ansökan att få köpa dem borde bifallas. Områdena kunde nämligen ensamma ej lämpligen bilda en jordbruksfastighet av sådan beskaffenhet, att en familj därå kunde finna sin utkomst, och å andra sidan behövde Berg dem för utvidning av den honom tillhöriga, ett av områdena angränsande lägenheten.

I fråga om ytvidden av områdena, som 1914 undergått saluvärdering, vore föreliggande uppgifter ej fullt överensstämmande, men skiljaktigheterna vore jämförelsevis små och utan väsentlig betydelse. Vid värdesättning av områdena ansåge styrelsen sig böra tillämpa de av lantmäteristyrelsen angivna siffrorna för ytvidden, därvid approximativ uppdelning i ängs- och betesmark skett med ledning av 1858 års karta.

Med tillämpning härav och de 1914 uppskattade värdena skulle de olika lotterna kunna värderas på följande sätt.

Avsöndringen från Älmhult nr 4, litt. B.			
3.32 hektar äng à 100 kronor	kronor	332: —	
1.44 » betesmark à 20 kronor	»	28: 80	
0.24 » vatten utan värde	»	— —	
Växande skog	»	169: 10	kronor 529: 90.
Avsöndringen från Älmhult nr 4, litt. A.			
1.56 hektar äng à 100 kronor	»	156: —	
Avsöndringen från samfällda andelen i soldattorpet till Älmhult nr 1 litt. Ad, Älmhult nr 2 litt. Bb och Älmhult nr 3 litt. Cd.			
2.12 hektar à 100 kronor	»	212: —	
Avsöndringen från Älmhult nr 3 litt. Cd.			
3.52 hektar äng à 100 kronor	»	352: —	
Kronolägenheten Ekholmen nr 1.			
1.8665 hektar betesmark à 20 kronor	kronor	37: 33	
Växande skog	»	605: 55	
		kronor 642: 88	
därav $\frac{241}{500}$ utgör	»	309: 87	
		Summa kronor	1,559: 77.

I ovanstående siffror för ytvidden torde icke ingå ägofigurerna 443 a, 482 och 497, om vilka olika meningar gjort sig gällande, ej heller deras värde, något som för övrigt vore utan nämnvärd betydelse. Värdet av dessa ägofigurer, vilkas ytvidd vore 0.1232 hektar äng och 0.0388 hektar betesmark, uppginge nämligen enligt ovan använda beräkningsgrunder allenast till 13.10 kronor.

Enär emellertid de 1914 uppskattade värdena med hänsyn till nu rådande förhållanden måste anses för låga, borde dessa höjas, och finge styrelsen som sin mening uttala, att den härövan angivna slutsiffran 1,559.77 kronor borde höjas till i avrundat tal 2,000 kronor.

Ehuru domänstyrelsen, som ej tilltrorde sig avgöra, huruvida lantmäteri-

styrelsens eller kammarkollegii åsikt beträffande äganderätten till sistnämnda tre ägofigurer ävensom lägenheten Ekholmen nr 1 vore riktig, ansåge, att försäljning av de tre små ägofigurerna vore önskvärd, om ängarna i övrigt såldes, hölle styrelsen likväl på av lantmäteristyrelsen anförda skäl före, att desamma, därest de måste anses tillhöra den gamla kronoparken Handbörd, icke borde avyttras utan riksdagens medgivande.

Domänstyrelsen finge alltså hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes på det sätt bifalla ansökningen, att övriga angivna områden, lägenheten Ekholmen med den rätt kronan därtill ägde, måtte för en sammanlagd köpeskilling av 2,000 kronor försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronodomäner med rätt för sökanden Karl Gustaf Berg att erhålla hembud därå.

Skulle Kungl. Maj:t finna kammarkollegii mening angående den omfattning och det sätt, varpå kronan skulle äga del i oftanämnda tre små ägofigurer riktig, så borde i försäljningen — utan förändring av köpeskillingen — ingå även kronans andel i dessa områden, nämligen ägofigurerna nr 443 a. 482 och 497, med den rätt kronan därtill ägde.

Sedan *vattenfallsstyrelsen* i infortrat yttrande den 10 januari 1922 upplyst, att i Alsterån utmed områdena i fråga funnes ett vattenfall, samt föreslagit, att vid bifall till ansökningen ersättning för vattenkraften borde fastställas efter uppskattning av sakkunnig, har *domänstyrelsen* i utlåtande den 19 januari 1922 anført, att styrelsen icke haft kännedom om att till de av Berg omsökta ängsområdena hörde vattenkraft eller del i vattenfall. Styrelsen hade i varje fall icke avsett, att någon vattenrätt i Alsterån skulle medfölja upplåtelsen till Berg, ehuru detta av förbiseende ej uttryckligen sagts i styrelsens föregående skrivelser i ärendet. Det vore allenast med kronans andel i kronolägenheten Ekholmen nr 1, vilken på en sträcka av cirka 42 meter syntes angränsa Alsterån (mellan ägofigurerna litt. D 477 och 494 a), som någon vattenrätt skulle kunna följa, om styrelsens föregående förslag i ärendet bifölles. All övrig till försäljning föreslagen mark skulle enligt förslaget upplåtas såsom avsondringar, med vilka rätt till angränsande vatten ej följde.

Domänstyrelsen finge alltså såsom tillägg till av styrelsen tillförene angivna försäljningsvillkor föreslå, att vid försäljning av kronans andel i kronolägenheten Ekholmen nr 1 vattenrätt, som därtill kunde höra, måtte undantagas och förbehållas kronan.

Med föranledande av Bergs ansökan har arrendatorn av inägorna till $\frac{1}{8}$ mantal Herrstorp under kronoparken Hornsö A. J. Karlberg hos Kungl. Maj:t anhållit att få köpa det sydligaste av de av förbemälde Berg omsökta områdena, motsvarande den under 4) härovan angivna avsondringen från Älmhult nr 3 litt. Cd ävensom kronolägenheten Ekholmen nr 1. Som motiv härför har Karlberg anført, att han behövde

dessa områden som komplement till sin arrendelott, att han alltsedan tillträdet av samma arrendelott innehåft dem och att han ägde ett litet ställe, som angränsade omsökta ängsområden.

Anbefalld att i anledning av vad sålunda i ärendet förekommit ånyo avgiva utlåtande har *domänstyrelsen* — efter anmodan att vid remissens besvarande jämväl taga i övervägande en av Berg till bemötande av Karlbergs ansökan inkommen skrift i ämnet — med skrivelse den 23 mars 1922 överlämnat från vederbörande jägmästare och överjägmästare infordrade yttranden ävensom till jägmästaren i ärendet inkomna skrivelser från Berg och vederbörande kronojägare. Styrelsen anför för egen del följande.

Samtliga ifrågavarande ängsområden hade varit under hand för ett år i sänder upplåtna de tre nordligare [avsöndringarna under 1)–3)] under åren 1915—1921 till Berg och det sydligaste [avsöndringen under 4) och Ekholmen nr 1] under åren 1914—1921 till Karlberg.

Av skogstjänstemännens yttranden framginge, att Karlberg hävdade sin arrendelott Herrstorp rätt väl, att han endast ofullständigt utnyttjade den arrenderade ängslåttern samt att han i hög grad vanhävdad den honom tillhöriga lägenheten.

Styrelsen finge därför anmäla, att styrelsen ansåge sig icke kunna tillstyrka bifall till Karlbergs ansökning, utan vidhölle vad styrelsen i tidigare utlåtanden i ärendet föreslagit.

I likhet med domänstyrelsen anser jag Berg böra få förvärva samtliga begärda områden. Lägenheten Ekholmen och ägofigurerna nr 443 a, 482 och 497 böra dock försäljas allenast med den rätt, kronan därtill äger, och förbehåll i avseende å vattenrätt göras för kronan. De fyra avsöndringarna från hemmanen i Älmhult torde såsom utgörande områden från inköpt skogsegendom, vilkas arrendevärde ej överstiger 600 kronor, kunna av Kungl. Maj:t, jämlikt riksdagens skrivelse den 10 maj 1902, nr 74, försäljas utan riksdagens hörande. För hembuds rätt åt Berg fordras dock riksdagens medgivande. Sådant medgivande fordras ock för försäljning av kronans rätt till lägenheten Ekholmen och de tre små ägofigurerna nr 443 a, 482 och 497.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar må med hembuds rätt för Karl Gustaf Berg försäljas nedan nämnda fastigheter med angivna områden, nämligen

1) såsom avsöndring från $\frac{1}{16}$ mantal Älmhult nr 4 litt. B de områden, som å den i ärendet åbe-

*Departements-
chefen.*

ropade kartan betecknats med ägofigurerna 435, 435 a, 435 b, 436, 437, 437a, 438, 438 a, 439, 441, av 442 och av 443;

2) såsom avsöndring från $\frac{1}{16}$ mantal Älmhult nr 4 litt. A de områden, som å samma karta betecknats med ägofigurerna 440, 454, 455 och av 456;

3) såsom avsöndring från samfällda andelen i soldattorpet till $\frac{32}{125}$ mantal Älmhult nr 1 litt. Ad, $\frac{241}{1000}$ mantal Älmhult nr 2 litt. Bb och $\frac{203}{1000}$ mantal Älmhult nr 3 litt. Cd de områden, som å samma karta betecknats med ägofigurerna av 456, 456 a, 458, 459, 460, av 461, av 462, av 468, av 470 och av 473;

4) såsom avsöndring från $\frac{303}{1000}$ mantal Älmhult nr 3 litt. Cd de områden, som å samma karta betecknats med ägofigurerna av 470, av 473, 475, 475 a, 477, 479, 480, 481, av 494 a och 496;

5) lägenheten Ekholmen nr 1 under hemmanet $\frac{1}{2}$ mantal Älmhult nr 2, med den rätt kronan därtill äger; samt

6) de med ägofigurerna nr 443 a, 482 och 497 å samma karta betecknade områden, med den rätt kronan till dessa områden äger;

dock att med köpet icke följer någon rätt till vatten.

4:o.

[4.]
Harasjömåla
kronopark i
Blekinge län.

Kronoparken Harasjömåla om sammanlagt 1889.49 hektar är bildad genom inköp jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 22 februari 1889, 31 december 1904, den 12 maj 1905, den 8 mars 1907 och den 18 juni 1920 av åtskilliga hemmansdelar i Jämshögs och Kyrkhults socknar av Blekinge län, däribland $\frac{3}{16}$ mantal Kullan nr 1 i Kyrkhults socken, som inköptsjämlikt Kungl. Maj:ts brev den 12 maj 1905 för 26,500 kronor. I detta köp ingick icke ett vid Vilshults station beläget område om 0.50 hektar, vilket skulle för alltid såsom lägenhet från hemmandet avsöndras. Lägenheten, som benämnts Åkelund nr 1, tillhör kronojägaren Nils Norén.

I en till domänstyrelsen ställd skrift har Norén med bifogande av en av honom uppgjord kartskiss anhållit att till pris, som av styrelsen åsattes, få inköpa visst å kartskissen utmärkt, intill hans lägenhet grän-

sande område av kronoparken. Efter anmodan av styrelsen har vederbörande jägmästare verkställt värdering av området i fråga och därvid funnit, att detsamma för erhållande av lämpligare ägogräns för kronoparken borde utökas på sätt en av jägmästaren 1922 upprättad karta utvisade. Norén har förklarat sig villig inköpa det sålunda utökade området. Ur värderingsinstrumentet inhämtas:

Området omfattar en sammanlagd areal av 1.90 hektar, belägen i nordöstra hörnet av hemmanet $\frac{3}{16}$ mantal Kullan nr 1 och begränsas i norr av ägor i Kullans by, i öster av Vilshults järnvägsstations område och lägenheten Akelund samt i söder och väster av kronoparken. Området, som är bevuxet med lövskog av olika ålder har av jägmästaren Erik Mählén med hänsyn till markens belägenhet intill järnvägsstation värderats på följande sätt:

betesvall, kal	0.50 hektar	å 250 kronor	125: —	
skogsbevuxen stenbunden sluttning	0.31	» » 200	» 62: —	
odlad stenbunden jord	0.42	» » 400	» 168: —	
skogsbevuxen stenbunden jord	0.67	» » 200	» 134: —	489: —
växande skog	55 kbm.			435: 50
	Summa 1.90 hektar		kronor 924: 50	

Överjägmästaren i södra distriktet, som icke haft något att anmärka mot jägmästarens värdering, har anfört, att området, ehuru detsamma vore beläget i närheten av Vilshults station, enligt hans mening icke kunde värderas efter tomtpris, enär utsikterna för större byggnadsverksamhet vid stationen saknades eller åtminstone låge mycket fjärran. Hela det intill stationsområdet gränsande området utgjordes dessutom av en brant sluttning mot vägen och vore ej lämplig till byggnadstomt.

Domänstyrelsen har i anledning av Noréns framställning meddelat, att Norén uppnådde pensionsåldern 1923, samt vidare anfört.

Försäljningsområdet ifråga hade till den 14 mars 1922 ingått i arrendet av inägorna till $\frac{3}{16}$ mantal Kullan nr 1. På grund av den ifrågasatta försäljningen hade det vid den förnyade utarrenderingen av nämnda arrendelott för tiden 1922—1925 icke medtagits i arrendet. Någon sänkning av arrendeavgälden för denna arrendelott hade emellertid icke av sådan anledning behöft förekomma. Enligt ett till den 14 mars 1921 gällande kontrakt utginge avgälden för ifrågavarande arrendelott med 300 kronor årligen samt för arrendeåret 14 mars 1921—14 mars 1922 med 410 kronor, till vilket senare belopp avgälden bestämts även för tiden 14 mars 1922—14 mars 1925. Det till försäljning ifrågasatta området erfordrades icke för kronoparkens skötsel. Mot det åsatta saluvärdet hade styrelsen intet att erinra.

Domänstyrelsen har på dessa grunder tillstyrkt bifall till försäljning mot en till 925 kronor avrundad köpeskilling.

Även jag tillstyrker försäljningen på föreslagna villkor och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att av det i kronoparken Harasjömåla ingående hemmanet $\frac{3}{16}$ mantal Kullan nr 1 i Kyrkhults socken av Blekinge län må till kronojägaren Nils Norén försäljas ovannämnda, av jägmästaren Erik Måhlén föreslagna område om 1.90 hektar mot en köpeskilling av 925 kronor att kontant vid tillträdet erläggas till länsstyrelsen i Blekinge län samt under villkor i övrigt,

att området må av köparen omedelbart tillträdas;

att köparen ensam vidkännes alla med områdets avskiljande och lagfart å fånet förenade kostnader; samt

att köparen i områdets gräns mot kronoparken på av vederbörande jägmästare godkänt sätt uppför hägnad, vars framtida underhåll skall delas lika mellan kronan och köparen, varvid kronans underhållsskyldighet skall omfatta 197 meter av hägnaden i västra gränsen, räknat från dess norra ända.

5:o.

[5.] Kronoparken Ringamåla i Blekinge län, som har en areal av 815.82 hektar, därav 675.27 hektar skog, 75.36 hektar impediment och 65.19 hektar inägor, har bildats genom inköp av i Ringamåla socken belägna $\frac{117}{320}$ mantal Hoka nr 5 och $\frac{1}{3}$ mantal Påkamåla nr 1. Från förstnämnda hemman, som kronan 1908 förvärvat från Nils Carlsson, har till dennes son Hugo Nilsson jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 10 juli och den 26 november 1909 efter offentlig auktion försålts områden, innehållande tillsammans 58.28 hektar. Köpeskillingen utgjorde 9,500 kronor.

Hos domänstyrelsen har nu Hugo Nilsson anhållit att få köpa de hag- och skogsmarker, som dels skilja nyssnämnda, honom tillhöriga två inägoområden från varandra, dels ligga mellan Norra Hoka litt. A och Melesjön samt mellan Norra Hoka litt. A och Jeppshoka på sätt framgår av en av extra jägmästaren E. Ödman 1911 upprättad, ansökningshandlingarna bilagd karta.

Vederbörande skogsstatstjänstemän, som i ärendet avgivit yttranden, hava ansett, att icke hela det omsökta området borde säljas, utan att den mellan Norra Hoka litt. A och Jeppshoka belägna delen därav borde i kronans ägo bibehållas. Värdering har ock på domänstyrelsens föranstaltande förrättats av jägmästaren Erik Måhlén allenast å den del av området, som sålunda anses kunna komma i fråga till försäljning.

Av vid värderingen upprättat instrument framgår bland annat följande.

Saluområdet, som omfattar en sammanlagd areal av 16.06 hektar, är beläget invid och mellan de båda inägoområden, som förut fränsåls kronoparken. Marken utgöres, utom av berg och impediment, av skogsmark samt en gräsbevuxen sank holme.

Ståndskogen består av medelålders blandskog med övervägande lövträd. Till närmaste järnvägsstation, Asarum, är avståndet 16 kilometer. Tre vattensågar finnas inom ett avstånd av 3 kilometer. Marken har värderats till sammanlagt 614 kronor 14 öre, därvid för skogsmarken beräknats grundpris av lägst 40 och högst 60 kronor samt för holmen 100 kronor, allt för hektar. Värdet av den växande skogen har uppskattats till 3,540 kronor. Sammanlagda försäljningsvärdet utgör sålunda 4,154 kronor 20 öre eller i avrundat tal 4,200 kronor.

Överjägmästaren i södra distriktet har anfört, bland annat, att försäljning av det sålunda värderade området icke medförde någon olägenhet för kronan, under förutsättning att förbehåll gjordes angående rätt för kronan att för virkesforsling använda de vägar, som från kronoparken ledde över det till försäljning föreslagna området och hemmanet Norra Hoka tillhörig mark i övrigt.

Sökanden har den 31 juli 1922 förklarat sig åtnöjas med det till försäljning föreslagna och värderade området om 16.06 hektar samt godkänt såväl köpeskillingen 4,200 kronor som av skogsstatstjänstemännen föreslagna köpevillkoren.

Med överlämnande av till ärendet hörande handlingar och kartskisser, däribland en av jägmästaren Måhlén 1922 upprättad karta, har domänstyrelsen i skrivelse den 31 augusti 1922 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid för egen del anfört, att styrelsen ej hade något att erinra vare sig mot försäljningen till Hugo Nilsson av ifrågavarande område eller den företagna värderingen av detsamma. Området, som icke vore behöfligt för kronoparkens skötsel, vore icke av någon betydelse ur skogshushållningssynpunkt och försäljningen därav skulle snarare förbättra än försämra kronoparkens ägofigur.

Då jag icke har något att erinra mot bifall till det av domänstyrelsen tillstyrkta förslaget, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att från kronoparken Ringamåla och hemmanet Hoka må fränskiljas och till Hugo Nilsson mot en köpeskillning av 4,200 kronor försäljas det område om

16.06 hektar, som angives å förenämnda, av jägmästaren Erik Måhlén 1922 upprättade karta, under villkor att tillträdet sker vid köpets avslutande, då köpeskillingen kontant inbetalas till länsstyrelsen i Blekinge län;

att köparen ensam vidkännes de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader;

att köparen på av vederbörande jägmästare godkänt sätt låter uppföra hägnad i hela det försålda områdets gräns mot kronoparken;

att underhållet av denna hägnad skall delas lika mellan kronan och köparen, varvid kronan skall underhålla 296 meter, räknat från röset vid bäcken i norra rågången och söderut; samt

att kronan ävensom den, som från kronoparken inköpt skogsprodukter, tillförsäkras rätt att forsla sådana varor såväl över det försålda området som å de vägar, vilka från kronoparken leda över köparens övriga ägor.

6:o.

[6.]
Vä nr 76 i
Kristianstads
län.

Kronoegendomen 1 $\frac{3}{8}$ oförmedlat och 1 nuvarande mantal Vä nr 76 i Vä socken av Kristianstads län, som förut betecknats såsom Vä nr 6 och 7 jämte lägenheterna Brinkamunkahagen nr 60, en utjord, och Kallenteplatsen nr 64, en utjord, är utarrenderad till den 14 mars 1923 mot ett årligt arrende av 1,900 kronor.

Under 1920 har å egendomen hållits förrättning för uppgörande av förslag till förnyad utarrendering, varefter domänstyrelsen föranstaltat om egendomens utarrendering på ytterligare två år.

Av instrumentet över sagda förrättning jämte en av distriktslantmätaren Axel Sandberg 1921 över egendomen upprättad karta med beskrivning inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 4 kilometer från Åsumtorps järnvägsstation å Hästveda—Kristianstad—Brösarp—Ystad järnväg och 5 kilometer från Kristianstad, omfattar i ett sammanhängande skifte en areal av 122.5380 hektar, därav 93.4740 hektar åker och tomt, 1.8090 hektar ängsmark, 22.9340 hektar odlingsmark samt 4.3210 hektar impediment.

Å egendomen finnas 13 lägenhetshavare, därav 4 hava jordbrukslägenheter och 9 bostadslägenheter. Samtliga hava egna hus till lägenheterna. Beträffande två av lägenheterna nämligen en jordbrukslägenhet, som innehaves av Magnus

Liljeroth, och en bostadslägenhet, som innehaves av P. Karlström, ligga husen delvis på lägenhetshavarna enskilt tillhörig mark.

Samtliga lägenhetshavare hava framställt begäran att få friköpa lägenheterna med den reglering av areal, som förrättningsmännen kunde finna lämplig.

Uppskattningsmännen hava föreslagit följande upplätelser, nämligen:

1) att enligt 7 punkten i kungörelsen den 17 oktober 1913 (nr 271) angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar hembjudas nuvarande innehavarna, som därå hade egna husbyggnader:

I. Jordbrukslägenheter.

Litt. å kartan	Innehavare	A r e a l				Saluvärde kronor
		åker	äng	impediment	Summa	
C	Magnus Liljeroth	1.2990	—	—	1.2990	800
E	Per Hansson	3.8130	0.2550	—	4.0680	2,000
F	Nils Anderssons stärbhus	1.4770	0,0880	0.0830	1.6480	700
M	Mårten Jönsson	2.0450	—	—	2.0450	1,030

II. Bostadslägenheter.

D	Sigrid Persson	0.2660	—	—	0.2660	160
K	Jöns Persson	0.2900	—	—	0.2900	240
L	Elna Bengtsson	0.3770	—	—	0.3770	120
N	P. Karlström	0.2170	—	—	0.2170	220
O	Bengta Andersson	0.1400	—	—	0.1400	140
P	Anders Jönsson	0.5020	—	—	0.5020	310
Q	Nilla och Anna Svensson	0.0900	—	—	0.0900	60
R	Johan Andersson	0.2630	—	—	0.2630	110

2) obebyggda lägenheter att försäljas enligt 9 punkten av förenämnda kungörelse:

I. Jordbrukslägenhet.

G	—	1.5700	—	—	1.5700	1,100
---	---	--------	---	---	--------	-------

II. Bostadslägenheter.

H	—	0.3250	—	—	0.3250	325
I	—	0.2550	—	—	0.2550	255

Av uppställningen framgår, att uppskattningsmännen avstyrkt en av de nuvarande lägenhetsinnehavarnas begäran om inköp av lägenhet. Denne, vid namn Alfred Fransson, innehar de å kartan med nr 70 och 71 betecknade ägofigurer och äger därå uppförda hus. Uppskattningsmännen hava föreslagit, att dessa ägofigurer skulle jämte ägofigurerna 83—85, 87—91 och 98—103 ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, därvid förutsatts, att Fransson skulle såsom »bevakningstorp» få behålla den av honom brukade lägenheten.

Egendomen i övrigt borde enligt uppskattningsmännen ånyo utarrenderas.

Vederbörande *jägmästare* har särskilt framhållit lämpligheten av att, såsom uppskattningsmännen föreslagit, bibehålla Franssons lägenhet under kronan, enär vid försäljning lägenheten komme att bilda en »ö» mitt inne i Vä och Öllsjö utmarker, som förr eller senare borde sammanslås till ett förvaltningskomplex.

Överjägmästaren däremot har funnit det ej vara absolut nödvändigt att som »bevakaretorp» bibehålla Franssons lägenhet, samt vidare anfört.

Visserligen vore det sant, som jägmästaren anmärkte, att vid en försäljning av denna lägenhet för framtiden skulle erhållas en »ö» av främmande ägor i Vä och Öllsjö utmarker. Denna olägenhet neutraliserades emellertid därav, att en sådan »ö» redan finnes. Den å kartan med blå kantfärg betecknade figuren Vä 68¹ vore en främmande äga, som angränsade ägofiguerna 70 och 71. Vid en försäljning av lägenheten bleve således endast »ön» något större. Emellertid ansåge *överjägmästaren* sig ej böra påyrka någon ändring i uppskattningsmännens förslag.

Länsstyrelsen har tillstyrkt uppskattningsmännens förslag, varefter *domänstyrelsen* i skrivelse den 2 juni 1922 hemställt om försäljning av lägenheter i enlighet med samma förslag.

Sedan domänstyrelsen genom remiss anbefallts inhämta yttrande från uppskattningsmännen med anledning av vad *överjägmästaren* anfört angående Alfred Franssons ifrågavarande lägenhet samt med samma yttrande jämte eget utlåtande till Kungl. Maj:ts inkomma, har domänstyrelsen med skrivelse den 22 december 1922 överlämnat det infordrade yttrandet, åtföljt dels av särskild skrivelse från domänintendenten dels ock av en utav distriktslantmätaren Sandberg upprättad beskrivning över föreslagen ändring i uppskattningsmännens förut uppgjorda styckningsförslag.

Uppskattningsmännen tillstyrka i sitt förnyade yttrande försäljning av jämväl Franssons lägenhet under litt. Ba samt föreslå dels med anledning härav dels ock på grund av framställningar från förenämnda Liljeroth, Per Hansson och A. Jönsson vissa ändringar i områdena för försäljningslotterna litt. C, E, M och P ävensom viss sänkning av saluvärdena.

Uppskattningsmännens ändringsförslag framgår av följande uppställning.

Jordbrukslägenheter.

Litt. å kartan	Innehavare	A r e a l			Summa	Saluvärde kronor
		åker	äng	impediment		
Ba	Alfred Fransson	4.4430	—	—	4.4430	1,800
C	Magnus Liljeroth	1.2390	—	—	1.2390	620
E	Per Hansson	4.3880	0.2550	—	4.6430	1,850
M	Mårten Jönsson	3.2870	—	—	3.2870	1,320

Bostadslägenhet.

P	Anders Jönsson	0.4140	—	—	0.4140	250
---	----------------------	--------	---	---	--------	-----

Länsstyrelsen har biträtt de av uppskattningsmännen föreslagna ändringarna.

Domänstyrelsen har icke heller haft något att erinra mot ändringsförslaget.

Jag tillstyrker försäljningsförslaget, sådant det slutligen av myndigheterna förordats, samt hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att ovan omförmälda med litt. Ba, C, D, E, F, G, H, I, K, L, M, N, O, P, Q och R betecknade lägenheter må var för sig med av mig tillstyrkt område från kronoegendomen 1 mantal Vä nr 76 i Vä socken av Kristianstads län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

7:o.

År 1910 biföll riksdagen en av Kungl. Maj:t avlåten proposition nr 47 angående upplåtande såsom egnahemslägenheter av fem till förra militiebostället 1 $\frac{1}{16}$ mantal Hörby nr 7, 9, 14, 20 och 22, numera nr 7, 9, 14 och 25, i Hörby socken av Malmöhus län hörande lägenheter. Tre av dessa lägenheter voro belägna å det alldeles invid Hörby station liggande s. k. marknadsplatskiftet och omfattade å en av förste lantmätaren Thure F. Röing 1907 upprättad karta ägofigurerna nr 149—152. En av lägenheterna, bestående av ägofiguren nr 149, som var bebyggd, har sedermera försålts.

Sedan de båda andra lägenheterna, vilka äro obebyggda, förgäves utbjudits till försäljning, ingick Kungl. Maj:t till 1917 års riksdag i proposition nr 13, punkt 8, med hemställan om ändrad disposition av dessa lägenheter. I enlighet med Kungl. Maj:ts proposition medgav riksdagen i skrivelse den 8 juni 1917, nr 276, att utan hinder av riksdagens 1910 fattade beslut ifrågavarande ägofigurer nr 150, 151 och 152 finge enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar upplåtas fördelade i elva lägenheter, därav sex, betecknade med litt. A, B, C, D, E och F, utgjorde delar av ägofiguren nr

[7.]

*Hörby nr 7,
9, 14 och 25
i Malmö-
hus län.*

151 samt av de återstående fem, betecknade med litt. G+O, H, I+P, K+Q och L+R, en eller litt. H innehöll område endast från ägofiguren nr 152 men en var av de övriga område såväl av ägofiguren nr 152 som av ägofiguren nr 150.

Lägenheterna hava härefter i författningsenlig ordning ånyo utbjudits. Som emellertid anbud alltjämt icke erhållits, hava lägenheterna utarrenderats för året 1918—1919 mot en avgäld av 75 kronor samt för tiden 1919—1924 mot en årlig avgift av 180 kronor.

Emellertid har ägofiguren nr 152 enligt Kungl. Maj:ts resolution den 19 mars 1920 enligt lagen om expropriation för alltid överlåtits till Östra Skånes järnvägsaktiebolag för utvidgning av Hörby bangård.

Den 8 september 1921 har i vederbörlig ordning förrättats arrendeuppskattning av lägenheterna. Härvid hava uppskattningsmännen anmärkt, att ägofiguren nr 150 om tillhoppa 1,460 kvadratmeter användes såsom utfartsväg för norr därom belägna bebyggda lägenheter, samt föreslagit, att området måtte hembjudas Hörby köping såsom gatumark för ett pris av 584 kronor beräknat efter 40 öre för kvadratmeter.

Med anledning härav har från kommunalfullmäktige i Hörby köping inhämtats yttrande, huruvida de ville för sagda pris köpa sistnämnda område. Kommunalfullmäktige hava härvid anfört.

Då området icke vore för samhället av någon betydelse och utfart för de norr därom belägna fastigheterna redan finnes, samt det begärda priset ansåges betydligt överstiga det värde området verkligen borde betinga, avböjde fullmäktige det gjorda erbjudandet. Dock ansåge fullmäktige att, om området kunde erhållas för ett pris, som överensstämde med dess verkliga värde, området borde på sådana villkor inköpas för framtida regleringar. Kommunalfullmäktige hemställde därför om tillstånd att få inköpa området efter ett pris av 20 öre för kvadratmeter, utgörande tillhoppa 292 kronor, eller ock att få arrendera området på tid, som kunde varda bestämd, mot 10 kronor per år.

I häröver avgivet yttrande har tjänstförrättande *domänintendenten* anfört.

Det av köpingen erbjudna priset vore visserligen, trots nedgående priser, något lågt. Då området emellertid vore så beläget, att det icke gärna kunde odlas och därigenom icke betingade något nämnvärt arrende samt detsamma mest användes såsom väg av de norr därom belägna bebyggda lägenheterna, vilka den förutan saknade tillräckligt bred utfartsväg, ville domänintendenten, med hänsyn jämväl till av kommunalfullmäktige berörda framtida regleringar, tillstyrka områdets försäljning till köpingen för det erbjudna priset, 292 kronor. Områdets utarrendering till köpingen syntes domänintendenten mindre fördelaktig än försäljning därav.

Länsstyrelsen har med hänsyn till att i förutnämnda proposition 1917 förutsatts, att ägofiguren nr 150 skulle försälas tillsammans med

ägofiguren nr 152 på sätt kartan utvisade, att sistnämnda ägofigur numera tagits i anspråk för järnvägsanläggning samt att ägofiguren nr 150 utgjordes av en lång smal faladsremsa — i och för sig alldeles olämplig till byggnadstomt — ansett fördelaktigast för statsverket att antaga det av köpingen gjorda köpeanbudet, helst som ägofiguren nr 150 näppeligen torde kunna mot vederlag utarrenderas.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 26 maj 1922 tillstyrkt försäljning av ägofiguren nr 150 till Hörby köping för den av köpingen erbjudna köpeskillingen. I skrivelse den 29 december 1922 har styrelsen meddelat, att gällande arrendeavtal angående ägofigurerna nr 150 och 151 komme att utlöpa den 14 mars 1923.

Även jag tillstyrker försäljning av ägofiguren nr 150 mot den erbjudna köpeskillingen och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, Departements-
chefen.

att, med ändring av riksdagens 1910 och 1917 fattade beslut, den till förra militiebostället 1 $\frac{1}{16}$ mantal Hörby nr 7, 9, 14 och 25 i Hörby socken av Malmöhus län hörande ägofiguren med nr 150 å förberörda karta må till Hörby köping försäljas för en köpeskillning av 292 kronor att tillträdas den 14 mars 1923 samt under villkor i övrigt, att köpeskillingen vid tillträdet kontant inbetalas till länsstyrelsen i länet samt att köparen ensam ansvarar för alla med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader.

8:o.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Hede nr 1 i Högsätters socken av Älvsborgs län är för domänfondens räkning utarrenderad till den 14 mars 1924 mot ett årligt arrende av 850 kronor.

[8.]
Hede nr 1 i
Älvsborgs län.

Under 1921 har å egendomen hållits arrendeuppskattning. Av instrumentet över nämnda förrättning tillika med övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Tor Blomkvist 1921 över egendomen upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 14 kilometer från Färjelanda station och 13 kilometer från Högsätters station å Uddevalla—Lelångens järnväg, har en areal av 158.9430 hektar, därav 53.7500 hektar åker, 3.6120 hektar äng, 97.1730 hektar skogs- och betesmark samt 4.4080 hektar impediment.

Å egendomen finnas — förutom lägenheterna Hedetorpet, Skogen och Klämma-torpet — torpet Knipa eller Alekas samt torpet Klara.

Torpet Knipa, som är beläget 500 meter från huvudgården, är bebyggt med staten tillhöriga hus, nämligen en stuga om ett rum och kök samt en ladugård. Byggnaderna äro i gott stånd och tillräckliga för torpets behov. Torpet omfattar ägofigurerna nr 175—197 å förenämnda karta med areal av 7.4760 hektar tomt och åker, 0.0440 hektar äng och 1.7550 hektar avrösningsjord.

Torpet Klara gränsar till torpet Knipa och är bebyggt med ladugårdsbyggnad, som äges av arrendatorn av huvudgården. Torpet omfattar ägofigurerna nr 198—242 å kartan med en areal av 3.4650 hektar tomt och åker, 0.8160 hektar äng, 1.0090 hektar avrösningsjord och 0.0220 hektar impediment.

Båda torpen brukas gemensamt av Anders Petter Karlsson.

Vid arrendeuppskattningen har uppkommit fråga om sammanslagning av ifrågavarande båda torp till en lägenhet, att försäljas till eget hem. Lägenheten har föreslagits omfatta hela torpet Knipa, torpet Klara, med undantag av ägofigurerna nr 232—237 å kartan, samt den del av en intill torpet liggande mosse, med ägofigur nr 239 å kartan, som å kartan begränsats med en röd linje. Lägenhetens areal och saluvärde skulle enligt uppskattningsmännens förslag utgöra:

		Kronor.
åker	10.4690 hektar à 600 kronor	6,281.40
äng	0.8600 » » 200 »	172.—
avrösningsjord med mosse	4.6640 » » 50 »	233.—
impediment	0.0220 » » —	— —
tillhoppa 16.0150 hektar		6,686.40.
eller i avrundat tal 6,700 kronor.		

Därest lägenheten skulle utarrenderas, hava uppskattningsmännen föreslagit den årliga avgälden till 300 kronor. Övriga torp och lägenheter hava uppskattningsmännen ansett böra bibehållas till egendomen.

Länsstyrelsen och *överjägmästaren i västra distriktet* hava instämt i uppskattningsmännens förslag.

Domänstyrelsen har biträtt förslaget till försäljning av lägenheten, vilken syntes styrelsen böra hembjudas torpens nuvarande brukare Anders Petter Karlsson, samt hemställt, att lägenheten måtte från egendomen upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

Även jag tillstyrker den föreslagna försäljningen, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

Departements-
chefen.

att torpen Knipa och Klara må såsom en lägenhet med föreslagen areal från kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Hede nr 1 i Högsäters socken av Älvsborgs län

försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av
egnahemslägenheter från kronoegendomar, med hem-
buds rätt för Anders Petter Karlsson.

Statsrådets övriga ledamöter instämma i vad de-
partementschefen hemställt uti de under 1:o—8:o här
ovan antecknade ärenden. Hans Maj:t Konungen be-
hagar härtill lämna bifall samt förordnar, att till riks-
dagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga
vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Rune Thygesen.
